

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ Г.С. КОСТЮКА

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Рішенням вченої ради

Інституту психології імені Г.С. Костюка

НАН України

від 23 вересня 2026 р., протокол № 4

Голова вченої ради

Олег КОКУН

ПРОГРАМА

СПІВБЕСІДИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

(ПРЕДМЕТНИЙ НАПРЯМ – АНГЛІЙСЬКА, НІМЕЦЬКА МОВИ)

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Ступінь вищої освіти: доктор філософії

Галузь знань: С – Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність: С4 Психологія

Укладач: д. психол. н. Чиханцова О.А.

Київ – 2026

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму розроблено відповідно до навчального плану Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

Програма відображає конкретні характеристики рівнів практичного володіння іноземною мовою та встановлює мінімум навчального матеріалу для розвитку передбачених навичок і вмінь мовленнєвої діяльності.

Метою співбесіди є якісний відбір молодих науковців, які прагнуть навчатися в аспірантурі за спеціальністю С4 Психологія.

Завданнями співбесіди є:

1. Визначити рівень знань вступника з англійської / німецької мови.
2. Виявити навички володіння понятійним апаратом, термінологією, підходами до аналізу в межах існуючих парадигм.
3. Виявити вміння вступника до дослідницької роботи, до аналітичних спостережень, до аналізу, до наукової аргументації іноземною мовою.
4. Для успішного складання співбесіди вступник повинен продемонструвати володіння знаннями та вміннями, передбаченими програмами курсів, що читалися протягом навчального періоду для ступенів освіти «бакалавр» та «магістр».

ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ СПІВБЕСІДИ, ЗМІСТ І СТРУКТУРА

Співбесіда з англійської / німецької мови проводиться відповідно до програми, затвердженої Вченою радою Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

Співбесіда складається із 4 частин:

Частина 1 (говоріння) – Interview on the topic of scientific interests;

Частина 2 (читання) – B2 Reading Test;

Частина 3 (аудіювання) – Article discussion;

Частина 4 (письмо) – Writing a short summary and explanation of the main idea of the article.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ ДО АСПІРАНТУРИ

На співбесіді кандидати повинні продемонструвати високий рівень сформованості функціональної, мовної та мовленнєвої компетентностей. Функціональна компетентність включає володіння іноземною мовою для академічних цілей, а саме: вміння читати наукові тексти (першоджерела), анотувати та реферувати їх; слухати та конспектувати лекції; готувати та проводити презентації та семінари. Мовна компетентність передбачає володіння кандидатом орфографічними, орфоепічними, лексичними, фонетичними, граматичними та стилістичними нормами сучасної іноземної мови. Мовленнєва компетентність охоплює рецептивні та продуктивні вміння. До рецептивних умінь належать аудіювання та читання:

Аудіювання:

- розуміти запитання екзаменаторів;
- розуміти короткі висловлення й коментарі екзаменаторів;
- розуміти основний зміст і деталі аудіотекстів;
- розуміти нормативне усне мовлення, живе або в запису, як на близькій, так і на незнайомій темі, які звичайно зустрічаються в особистому суспільному, академічному або професійному житті;
- розуміти повідомлення й оголошення на конкретні та абстрактні теми, мовлення яких нормативне;
- розуміти нормативне мовлення, яке здебільшого зустрічається у суспільному, професійному або академічному житті, і визначати погляди і ставлення мовця так само добре, як зміст інформації.

Читання:

- читати й розуміти тексти загальнонаукового та професійно-орієнтованого характеру (обсяг матеріалу для одноразового контролю – 900 друкованих знаків);
- володіти всіма видами читання (ознайомлювальним, вивчаючим, переглядовим і пошуковим);
- робити висновки й умовиводи на основі переробки отриманої інформації.

До продуктивних умінь належать говоріння, письмо та переклад:

Говоріння:

Монологічне мовлення:

- представляти себе;
- володіти мовленнєвим етикетом повсякденного й професійного спілкування;
- володіти всіма видами монологічного мовлення (інформування, пояснення, уточнення тощо);
- проводити презентації;
- робити коротке непередбачене повідомлення, поєднуючи елементи опису, оповідання й міркування.

Діалогічне мовлення:

- починати, вести й завершувати бесіду;
- вести бесіду, демонструючи елементи розпиту, пояснення, висловлення власної думки і т. ін.
- уміти встановлювати контакти у ситуаціях повсякденного, професійного та наукового спілкування (контакти по телефону, обмін інформацією/ дискусія/ диспут у ході семінарів, конференцій тощо).

Письмо:

- реалізувати на письмі комунікативні наміри;
- писати зрозумілі, детальні тексти на ряд знайомих тем у межах своєї сфери інтересів, узагальнюючи й оцінюючи інформацію та аргументи з певної кількості джерел;
- писати чіткі, детальні описи дійсних або уявних подій чи вражень, виділяючи зв'язки між думками у вигляді чіткого зв'язного тексту і дотримуючись прийнятих умовностей відповідного жанру;
- писати твір з послідовно розгорнутою аргументацією, належним чином підкреслюючи значущі думки;
- продукувати чітке, змістовне, об'ємне писемне мовлення з належним послідовним плануванням та розбивкою на абзаци;
- писати анотації;
- писати тези/ доповіді;
- використовувати правила написання слів та пунктуації, проте може спостерігатися вплив рідної мови.
- фіксувати потрібну інформацію в ході спілкування/аудіювання;
- давати адекватний переклад на основі розпізнавання синтаксичної структури речення.

Рівень володіння іноземною мовою вступників має бути не нижче рівня B2 відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій Ради Європи з питань освіти.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКА НА СПІВБЕСІДІ

Співбесіда для вступників відбувається у формі комплексного тесту, який складається з 4 блоків і містить низку завдань різних рівнів складності, націлених на перевірку рівня сформованості мовленнєвої та мовної компетентностей.

Блок 1. Говоріння. Завдання, що пропонується кандидатам, а саме: співбесіда на тему наукових інтересів, перевіряє рівень володіння нормами сучасного усного мовлення, здатність успішно виконувати комунікативні завдання в усній формі. Метою є перевірка рівня сформованості лексичної та граматичної компетентностей у межах бакалаврської та магістерської програм, а саме здатність конструювати граматично правильні форми, використовуючи лексичні одиниці, які відповідають ситуації спілкування. Фактична відсутність граматичних, лексичних, фонетичних помилок, правильність вимови та інтонації іноземної мови. Уміння аргументувати свою точку зору.

Максимальна кількість балів – 20.

Блок 2.

Читання. Текст, що пропонується кандидатам, спрямований на перевірку рівня сформованості компетентності в читанні, а саме: детальне розуміння змісту прочитаного, вміння встановлювати значення лексико-граматичних одиниць на основі контексту, знання засобів організації дискурсу. Вступник повинен розуміти тривале мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміння знаходити в інформаційних текстах з незнайомим матеріалом необхідну інформацію, подану у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації. Розуміння й адекватне реагування на питання екзаменатора щодо тем, які входять до іспиту з іноземної мови.

Аудіювання. До цього блоку включено тестові завдання до тексту. Кандидати мають прочитати текст обсягом 2500-3000 знаків і визначити, які з наведених після текстів варіанти відповідей на запитання є правильними. Кожна правильна відповідь оцінюється в 2 бали.

Максимальна кількість балів – 40.

Блок 3. Письмо. Кандидати мають написати есе (висновок) обсягом більше 10 речень з результатами аналізу прочитаного тексту обсягом 3000-3500 знаків.

Прийнятна логіка структурування опису, тобто наявність відповідних частин: вступу, основної частини, висновків; використання слів логічного зв'язку частин опису – 10 балів.

Граматична та лексична правильність опису – 20 балів.

Відповідність встановленому обсягу – 3 бали. Охоплення всієї ключової інформації – 7 балів.

Максимальна кількість балів – 40.

Критерії оцінювання завдання з письма.

40-36 балів – за умови успішного розв'язання поставленого комунікативного завдання, для якого характерне продукування логічно пов'язаних і граматично правильно оформлених писемних висловлювань широкого діапазону, багатство словникового запасу, вжитого відповідно до комунікативної ситуації. Допускається 1-2 незначні лексичні або орфографічні помилки, які не заважають загальному розумінню написаного.

35-30 балів – за умови успішного розв’язання поставленого комунікативного завдання, для якого характерне продукування логічно пов’язаних і граматично правильно оформлених письмових висловлювань широкого діапазону, адекватний для запропонованої комунікативної ситуації словниковий запас. Допускається 1-2 незначні граматичні помилки (вживання артиклів, ступені порівняння прислівників та прикметників, неточний добір модального дієслова), 2-3 незначних лексичних або орфографічних помилок, які не заважають загальному розумінню написаного.

29-20 балів – за умови розв’язання поставленого комунікативного завдання, для якого характерне продукування зв’язних граматично правильно оформлених письмових висловлювань, достатній словниковий запас, що дозволяє виконати комунікативне завдання. Допускається вживання 1-2 грубих граматичних помилок (часові форми дієслова, узгодження часів, узгодження підмета і присудка) та кілька лексичних помилок, які не заважають розумінню написаного.

19-11 балів – за умови часткового розв’язання поставленого комунікативного завдання, в якому переважають однотипні речення, лексичні помилки, які свідчать про недостатній словниковий запас, системні грубі граматичні помилки, значна кількість орфографічних помилок, що суттєво ускладнює процес сприйняття написаного.

10-0 балів – за умови нерозв’язання поставленого комунікативного завдання, для якого характерні системні грубі лексичні й граматичні помилки, вкрай обмежений словниковий запас, значна кількість орфографічних помилок, які значною мірою ускладнюють процес сприйняття написаного.

Тестові завдання базуються на професійно-орієнтованих та фахових текстах, що можуть бути різними за стилем, жанром і тематикою.

Під час виконання завдань користуватися будь-якими довідниковими джерелами, включаючи словники, **не дозволяється**. Час виконання завдань на вступному іспиті – **1 година**

Максимальна кількість балів за вступний іспит – 100.

Критеріями оцінювання теоретичних питань є:

- 1) правильність, повнота та системність висвітлення питання;
- 2) аргументованість теоретичних положень та підтвердження прикладами;
- 3) володіння понятійним апаратом;
- 4) знання різних поглядів на наукову проблему, готовність продемонструвати власне бачення досліджуваної проблеми.

Критеріями оцінювання практичних завдань є:

- 1) правильність і повнота виконання завдання;
- 2) самостійність виконання завдання;
- 3) здатність застосовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань.

Оцінювання дослідницької пропозиції на співбесіді у частині «говоріння» здійснюється за шістьма критеріями:

1) актуальність, 2) практичне значення, 3) ступінь наукової новизни, 4) знання стану розробленості проблеми (хто займався проблемою і які є праці), 5) уміння давати аналіз проблеми (висловлювати власний погляд на наукові факти), 6) володіння понятійним апаратом дослідницької проблеми.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

АНГЛІЙСЬКА МОВА

Граматичний матеріал

Nouns

Pronouns

Articles

Verbs

Adjectives and Adverbs

Subject-verb Concord

Prepositions

Sentence

Word Order

Negative Structures

Questions

Inversion, Emphatic Structures

Clauses and Clause Patterns

Reporting

Discourse Markers

Conjunctions

Матеріали та завдання відповідають темам:

English in the present-day world

My specialism, professional prospects and career expectations

The field I specialise in: branches of science and their major concerns

Prominent scholars in the field and their works

My research interests and ambitions

Modern research methods

The nature and functions of human language

Psychological processes, states and phenomena

Рекомендована література

Biber, D., Courad, S., & Leech, G. (2003). *Longman Student Grammar of Spoken and Written English*. Harlow: Longman.

Carter, R. & McCarthy, M. (2007). *Cambridge Grammar of English*. Cambridge: CUP.

Crystal, D. (2005). *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge: CUP.

Eastwood, J. (2005). *Oxford Learner's Grammar*. Oxford: OUP.

Foley, M. & Hall, D. (2003). *Advanced Learner's Grammar*. Harlow: Longman.

Longman Dictionary of Contemporary English, 6th Edition.

Paterson, K., Harrison, M., Yule, G. (2004). *Oxford Practice Grammar. Advanced*. Oxford: OUP.

Vince, M. & Clarke, S. (2008). *Macmillan English Grammar in Context*. Oxford: Macmillan.

<http://nauka.in.ua/en>

<http://en.wikipedia.org>

НІМЕЦЬКА МОВА

Граматичний матеріал

Die Wortarten und ihre grammatischen Kategorien

Die Oppositionen Bestimmtheit/Unbestimmtheit und Thema/Rhema

Das Paradigma des Substantivs

Die grammatischen Kategorien des Adjektivs

Die Vorrangstellung des Verbs unter den Wortarten

Die grammatischen Kategorien des Verbs: Modus, Zeit, Genus

Die infiniten Formen des Verbs

Der Konjunktiv als Modus des Irrealen

Die Wortreihen

Die Wortfügungen

Das Subjekt

Das Prädikat

Die Zweigliedrigkeit der Deutschen Sätze

Das erweiterte Attribut

Die Wortreihe

Das Satzgefüge

Die Wortfolge.

Die Rahmenkonstruktion im Deutschen

Die Typen der Nebensätze

Матеріали та завдання тесту відповідають темам:

Das Wesen und die Funktionen der menschlichen Sprache

Deutsch unter anderen Sprachen der Welt

Mein Beruf und die Aussicht in die Zukunft

Mein Fachgebiet: Probleme und Fachrichtungen

Die prominenten Wissenschaftler auf meinem Wissensgebiet und ihre Arbeiten

Meine wissenschaftlichen Interessen und Ambitionen.

Die modernen Untersuchungsmethoden

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Reimann, M. (2009). *Grundstufengrammatik für Deutsch als Fremdsprache*. Max Hueber Verlag

- Schmitt, D. ()2002. *Lehr-und Übungsbuch der deutschen Grammatik*. Kiew: Metodika.
- Em Neu (2002). *Übungsgrammatik*. Max Hueber Verlag.
- Duden (2016). *Wortschatztrainer Deutsch als Fremdsprache*. Bibliographisches Institut & FA Brockhaus AG
- Duden. *Deutsch als fremdsprache Standardwörterbuch*. Bibliographisches Institut.